

На основу члана 6. став 1. Уредбе о заступнику Републике Србије пред Европским судом за људска права („Службени гласник РС“, број 61/06 –пречишћен текст) објављује се, на српском и енглеском језику, Пресуда Европског суда за људска права по представци број 22762/05 – Молнар Габор против Србије, која гласи:

„ЕВРОПСКИ СУД ЗА ЉУДСКА ПРАВА

ДРУГО ОДЕЉЕЊЕ

ПРЕДМЕТ МОЛНАР ГАБОР против СРБИЈЕ
(Представка број 22762/05)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

8. децембар 2009. године

Ова пресуда ће постати правоснажна у околностима предвиђеним чланом 44. став 2. Конвенције. Могуће су редакторске промене.

У предмету Молнар Габор против Србије,

Европски суд за људска права (Друго одељење) заседајући у већу у чијем су саставу били:

Françoise Tulkens, *председник,*

Ireneu Cabral Barreto,

Vladimiro Zagrebelsky,

Danute Jočienè

Dragoљjub Popović,

Nona Tsotsoria,

Işil Karakaş, *судије,*

и Françoise Elens-Passos, *заменик секретара Одељења,*

после већања на затвореној седници одржаној 17. новембра 2009. године,

изриче следећу пресуду, која је усвојена на тај дан:

ПОСТУПАК

1. Предмет је формиран на основу представке (број 22762/05), коју је Суду поднео против Државне Заједнице Србија и Црна Гора према члану 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: “Конвенција”), у то време, држављанин Државне Заједнице Србија и Црна Гора, г. Иштван Молнар Габор (у даљем тексту: “Подносилац представке”), дана 15. јуна 2005. године.

2. Од 3. јуна 2006. године, после Декларације о независности Црне Горе,

Србија је искључива страна уговорница у поступцима пред Судом.

3. Подносиоца представке заступала је гђа. А. Ногvát, адвокат из Суботице. Владу Државне заједнице Србија и Црна Гора, а касније, Владу Србије (у даљем тексту: “Влада”) заступао је њен заступник, г. С. Царић.

4. Подносилац представке се жалио што Тужена држава непрекидно одбија да ослободи сву његову девизну штедњу, а посебно због неизвршења правоснажне пресуде донете у његову корист.

5. Дана 15. фебруара 2007. године Председник Другог одељења је одлучио да Владу обавести о представци. Примењујући члан 29. став 3 Конвенције, такође је одлучено да се основаност и допуштеност представке разматрају истовремено.

ЧИЊЕНИЦЕ

I. ОКОЛНОСТИ ПРЕДМЕТА

A. Релевантна позадина предмета подносиоца представке

6. После финансијске кризе у бившој Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији, као и пропасти банкарског система у Србији деведесетих година, Тужена држава је 1998. године и 2002. године усвојила посебне законе којим се одобрава да се улози у инострану валуту у одређеним банкама, укључујући и *Војвођанску банку*, претворе у јавни дуг. Овим законима је утврђена динамика (2016. година) и износи, укључујући и камату, који ће се вратити бившим штедишама банака. Њима је, такође, изричито предвиђено, *inter alia*, да се сви судски поступци у вези са девизном штедњом морају обуставити (за детаље о релевантном домаћем праву видети ст. 20 – 27. у даљем тексту).

B. Релевантне чињенице о предмету подносиоца представке

7. Подносилац представке је рођен 1926. године и живи у Суботици, Србија. Он је пензионер и прима пензију у нето износу од приближно 250 евра месечно.

8. Чињенице предмета, како су их стране доставиле, могу се сумирати како следи.

9. У неколико наврата, подносилац представке је уложио одређени износ своје девизне штедње код суботичке филијале *Војвођанске банке*, која има седиште у Новом Саду.

10. Наведена банка је 1991. године одбила да ослободи средства подносиоца представке.

11. Подносилац представке је 21. јула 1993. године поднео грађанску тужбу, тражећи да његова девизна штедња буде ослобођена заједно са предвиђеном каматом.

12. Општински суд у Суботици је 27. септембра 1993. године донео делимичну пресуду у корист подносиоца представке и наложио банци да му плати: (i) 15.584.41 немачких марака (ДЕМ) на име девизне штедње, (ii) 37.460.000.00 југословенских динара (ЈУД) на име судских трошкова¹, и (iii) припадајућу камату на овај други износ почев од 27. септембра 1993. године.

13. Окружни суд у Суботици је 20. марта 1996. године потврдио ову пресуду, додавши да тужена банка, такође, треба да плати камату на износ од ДЕМ 15.584.41, која је одобрена. Посебно је камату требало

¹ У том тренутку Србија је трпела рекордну инфлацију.

платити почев од 1. јануара 1993. године, на основу камате на штедне улоге по виђењу.

14. Врховни суд је 2. октобра 1996. године одбио ревизију туженог и потврдио пресуду Окружног суда.

15. Подносилац представке је 24. априла 2001. године, односно 26. септембра 2001. године поднео два посебна предлога Општинском суду у Суботици, тражећи извршење горе наведене пресуде исплатом на банкарски рачун.

16. Општински суд је 2. априла 2002. године одбио ове предлоге, наводећи да, према релевантном домаћем закону, сви судски извршни поступци ради наплате девизне штедне, морају да се обуставе.

17. Банка је 30. марта 2004. године потврдила да је девизна штедна подносиоца представке претворена у јавни дуг у износу од 8.740,18 евра.

18. Почев од 1. марта 2007. године дуг према подносиоцу представке је износио још 6.652 евра, а у међувремену је, у неколико рата и по разним основама, исплаћен у укупном износу од 2.088,18 евра.

19. У спису предмета нема информација да ли је подносилац представке после тога примио неку исплату.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАЋЕ ПРАВО

А. Закон о измирењу обавеза по основу девизне штедне грађана (објављен у „Службеном листу Савезне Републике Југославије“ – Сл. лист СРЈ – бр. 59/98, 44/99 и 53/01)

20. Чл. 1, 2, 3 и 4. било је предвиђено да сва девизна штедна уложена код „овлашћених банака“ пре 18. марта 1995. године, укључујући изричито и депозите код банке у питању у предметном случају, постаје јавни дуг.

21. Према члану 10., обавеза Државе с тим у вези била би у потпуности измирена до 2012. године исплатом предвиђених износа, плус камата, и према одређеној динамици.

22. Члан 22. је предвиђао да се, почев од ступања на снагу овог закона (12. децембар 1998. године), „сви судски поступци у току, укључујући и судске поступке за извршење, ради наплате девизне штедне коју овај закон обухвата обустављају.“

Б. Закон о регулисању јавног дуга Савезне Републике Југославије по основу девизне штедне грађана (објављен у Сл. листу СРЈ, број 36/02)

23. Овај закон је ставио ван снаге горе наведени закон. Тиме он, међутим, изричито потврђује да су сви штедни улози раније признати

као такви део јавног дуга (у укупном износу од 4.2 милијарде евра почев од 31. марта 2002. године). Он мења динамику измирења предметног дуга (са 2012. године до 2016. године) и предвиђа измењене износе, плус камату, који се исплаћују годишње.

24. Према члану 13., штедише банака могу користити своје улоге претворене у обвезнице Владе да би плаћали порез или заправо, према чл. 12 и 14., пре наведеног временског оквира, у одређене сврхе, као што је куповина државне имовине, учешће у приватизацији државних предузећа и банака, као и према одређеним условима и до предвиђеног износа, за плаћање лечења, лекова и трошкова сахране.

25. У складу са чл. 10 и 11., бивше штедише банака у питању могу продати наведене обвезнице на берзи или другим банкама или појединцима. Та продаја је ослобођена свих пореза.

26. Члан 36. поново потврђује да се „сви судски поступци ради наплате девизне штедње обухваћене овим законом, укључујући и судске поступке ради извршења, обустављају“.

27. Овај закон је на снази од 4. јула 2002. године. Он је касније два пута измењен, али се те измене односе на споредна питања која немају везе са штедишама горе описаног статуса.

В. Закон о облигационим односима (објављен у „Службеном листу Социјалистичке Федеративне Републике Југославије“ – Сл. лист СФРЈ – бр. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 и Сл. листу СРЈ, број 31/93)

28. Чл. 199 и 200. предвиђају, *inter alia*, да свако ко је претрпео страх, физички бол или душевну патњу због кршења „права личности“ може, у зависности од њиховог трајања и јачине, тражити финансијску накнаду пред парничним судовима и, осим тога, тражити и друге облике накнаде „који су у стању“ да омогуће одговарајуће нематеријално задовољење.

29. Члан 379. став 1 предвиђа, *inter alia*, да сва потраживања призната правоснажном судском одлуком застаревају за десет година, укључујући и потраживања која би иначе застарила у краћем периоду.

30. Члан 360. став 3 предвиђа да судови не узимају у обзир да ли је дато потраживање застарело, сем по посебном приговору дужника у том смислу.

Г. Закон о висини стопе затезне камате (објављен у сл. листу СРЈ, број 9/01)

31. Члан 1. предвиђа да се затезна камата исплаћује од дана доспећа одобреног новчаног потраживања у ЈУД до датума његове исплате

(што укључује и потраживања одобрена правоснажним судским одлукама).

32. Члан 2. наводи да се камата обрачунава на основу месечне стопе раста цена на мало плус још месечна фиксна стопа од 0,5%.

ПРАВО

I. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛ. 6. СТАВ КОНВЕНЦИЈЕ И ЧЛАНА 1. ПРОТОКОЛА БРОЈ 1

33. Подносилац представке се жалио због сталног одбијања Тужене државе да одмах ослободи његову девизну штедњу, као и због неизвршења правоснажне пресуде донете у његову корист.

Суд сматра да ове притужбе треба разматрати према члану 6. став 1 Конвенције и члану 1. Протокола број 1, који у релевантном делу, гласи како следи:

Члан 6. став 1

„Свако, током одлучивања о његовим грађанским правима и обавезама ..., има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом, образованим на основу закона.“

Члан 1. Протокола број 1

„Свако физичко и правно лице има право на неометано уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не утичу на право државе да примењује законе које сматра потребним да би регулисала коришћење имовине у складу с општим интересима или да би обезбедила наплату пореза или других дажбина или казни.“

A. Допуштеност

1. Компатибилност

34. Влада је приметила да су правоснажна пресуда у питању, као и релевантно законодавство о девизној штедњи, усвојени пре него што је Србија ратификовала Конвенцију и Протокол број 1 уз њу. Према томе, она је закључила да притужбе подносиоца представке нису компатибилне *ratione temporis* са предметним одредбама.

35. Подносилац представке је остао при ставу да се његова представка односи на ситуацију која траје.

36. Суд сматра да је питање које је Влада поставила тесно повезано са основаношћу притужби подносиоца представке, које укључују питања као што су трајна природа наводних повреда и пропорционалност дејства интервентних закона. Као последица тога, Суд здружује разматрање овог питања са оценом основаности представке.

2. Исцрпљење домаћих правних средстава

37. Влада је даље изнела да, у вези са неизвршењем, подносилац представке није исцрпео сва делотворна домаћа правна средства како се то тражи према члану 35. став 1 Конвенције. На првом месту, требало је да тражи извршење предметне пресуде пре него што је „Закон од девизној штедњи из 1999. године“ ступио на снагу (видети ст. 15, 16, 22 и 26 у горњем тексту). Друго, пошто је тражио извршење преносом средстава на банкарски рачун, он је касније пропустио да тражи алтернативна средства извршења. Најзад, подносилац представке није покренуо посебан парнични поступак према чл. 199 и 200. Закона о облигационим односима (видети став 28 у горњем тексту).

38. Подносилац представке је тврдио да се придржавао „захтева исцрпљења“, додавши да финансијски није могао да раније покрене поступак извршења.

39. У вези са поднеском Владе да је подносилац представке требало да поднесе посебну грађанску тужбу, Суд подсећа да је већ утврдио да је ово конкретно средство неделотворно у смислу члана 35. став 1 Конвенције (видети, *mutatis mutandis*, *предузеће ЗИТ против Србије*, број 37343/05, ст. 45 – 47, 27. новембар 2007. године). Он не види ниједан разлог да у конкретном случају одступи од овог става.

40. У вези са преосталим наводима Владе, Суд примећује да је подносилац представке имао право да тражи извршење пресуде о којој је реч у сваком тренутку у периоду од десет година, што је коначно и учинио (видети ст. 13 – 15., 29 и 30. у горњем тексту). Даље, почев од 1998. године извршење наведене пресуде је било спречено законом, чиме је питање предложених средстава извршења постало потпуно ирелевантно. Према томе, ниједно од ових правних средстава се не може сматрати делотворним, како га треба схватити према члану 35. став 1.

41. Произлази да се примедба Владе мора одбити у целини.

3. Закључак

42. Суд сматра да притужбе подносиоца представке нису очигледно неосноване у смислу значења члана 35. став 1

Конвенције. Он даље примећује да нису недопуштене ни по ком другом основу. Према томе, оне се морају прогласити допуштеним.

Б. Основаност

43. Влада је тврдила да је Држава суочена са финансијском кризом великог обима, која поткопава саме њене темеље (видети став 23. у горњем тексту), и да у суштини нема избора већ да усвоји законе који имају за циљ заштиту јавног интереса. Ти закони, међутим, не намећу подносиоцу претерани терет, који има право, као и сваки други девизни штедиша у његовој ситуацији, на постепени повраћај својих средстава.

44. Подносилац представке је поновио своје притужбе.

45. Суд примећује да члан 6. став 1 свима осигурава право на притужбу у вези са грађанским правима и обавезама пред судом или трибуналом. На тај начин отелотворује се „право на суђење“, у коме право на приступ суду, наиме право да се покрене судски поступак у парничним стварима, представља један аспект. Међутим, то би право било илузорно ако би домаћи правни систем Државе уговорнице дозвољавао да се правоснажне, извршне судске одлуке не спроводе на штету једне стране. Извршење пресуде донете од стране неког суда мора се, према томе, сматрати саставним делом „суђења“ у сврхе члана 6 (видети *Hornsby против Грчке*, пресуда од 19. марта 1997. године, *Извештаји о пресудама и одлукама 1997-II*, стр. 510, став 40).

46. Суд даље подсећа да подносилац представке може тврдити да је дошло до повреде члана 1. Протокола број 1 само у оној мери у којој се његове притужбе односе на „имовину“ у смислу значења те одредбе. „Имовина“ може бити „постојећа имовина“ или средства, укључујући и потраживања, у вези са којима подносилац представке може тврдити да бар има „оправдана очекивања“ (која морају бити конкретније природе од само наде) која ће се остварити, наиме да ће стећи делотворно уживање имовинског права (видети, *inter alia*, *Gratzinger i Gratzingerova против Републике Чешке* (одлука) [ВВ], број 39794/98, ЕЦХР 2002-VII, став 69, *Кореску против Словачке* [ВВ], број 44912/98, став 35, ЕЦХР 2004-IX). Супротно томе, нада да ће се признати имовинско право које је било немогуће делотворно остварити после ступања на снагу Протокола број 1 у односу на Тужену државу о којој је реч, не може се сматрати „имовином“ у смислу члана 1. Протокола број 1 (видети *Гаћеџа против Хрватске* (одлука), број 43389/02, 1. април 2008. године).

47. Најзад, примећено је да члан 1. Протокола број 1 задржава за државе право да усвоји оне законе, које сматрају неопходним да би контролисале коришћење имовине у складу с општим интересом. Да

би се спровеле економске политике, законодавна тела морају имати широк простор за процену и у вези са постојањем неког проблема од јавног значаја којим се јемче мере контроле и у вези с избором детаљних правила за спровођење таквих мера. Суд ће поштовати процену законодавног тела о томе шта је од општег интереса сем ако је та процена очигледно без оправданог основа (видети, у „контексту девиза“, *Трајковски против Бивше Југословенске Републике Македоније* (одлука), број 53320/99, 7. март 2002. године, стр. 12).

48. Ако се вратимо на предметни случај, а имајући у виду ова начела, Суд примећује да од 3. марта 2004. године, када је Србија ратификовала Конвенцију и Протокол број 1 уз њу, подносилац представке јасно није имао извршни правни наслов који би му омогућио да тражи судско извршење пресуде о његовој девизној штедњи донете у његову корист, нити, заправо, оправдана очекивања према домаћем праву да би на други начин могао да моментално добије сву своју девизну штедњу.

49. Посебно, одредбе закона наведених у ст. 22 и 26. у горњем тексту, тумачене заједно, спречиле су извршење пресуде подносиоца представке почев од 12. децембра 1998. године. Сходно томе, Суд сматра да је наведено законодавство ставило ван снаге дејство правоснажне пресуде о којој је реч прилично пре него што је Држава ратификовала Конвенцију. Према томе, не може се сада рећи да је подносилац представке имао трајно право на извршење које је захтевао.

50. Суд даље утврђује да, с обзиром на страшну реалност српске привреде у релевантном тренутку (видети став 12, фуснота 1, и став 23) и на широки простор за процену одобрен државама у вези са питањима економске политике, спорно законодавство, које предвиђа постепени повраћај средстава о којима је овде реч (видети ст. 23 – 27. у горњем тексту), постигло је правичну равнотежу између општег интереса заједнице и упорног легитимног захтева подносиоца представке за својом првобитном штедњом, као и имовинских права других лица у истој ситуацији као што је он (видети, *mutatis mutandis*, *Трајковски против Бивше Југословенске Републике Македоније*, цитиран у горњем тексту, стр. 12 – 14).

51. У таквим околностима Суд сматра да није дошло до повреде члана 6. став 1 Конвенције ни члана 1. Протокола број 1.

ИЗ ТИХ РАЗЛОГА, СУД

1. *Проглашава* представку допуштеном, једногласно,
2. *Утврђује* са 4 према 3 гласа да није дошло до повреде члана 6. став 1 Конвенције,

3. *Утврђује* са 4 према 3 гласа да није дошло до повреде члана 1. Протокола број 1.

Састављено на енглеском и достављено у писаној форми 8. децембра 2009. године, према Правилу 77 ставови 2 и 3 Пословника Суда.

Françoise Elens-Passos

Tulkens

Заменик

Председник

секретара

Françoise

Одељења

У складу са чланом 45. став 2 Конвенције и Правилем 74 став 2 Пословника Суда, заједничко издвојено мишљење судија Tulkens, Роровић и Каракаш, приложено је уз ову пресуду.

ЗАЈЕДНИЧКО ИЗДВОЈЕНО МИШЉЕЊЕ
СУДИЈА TULKENS, РОРОВИЋ И КАРАКАЏ

Са великим жаљењем нисмо могли да следимо већину наших колега у овом случају, из следећих разлога.

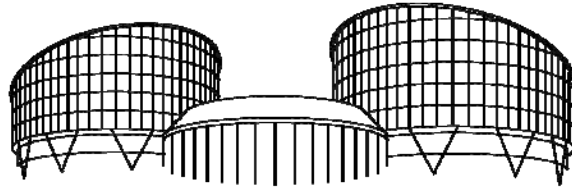
У овом случају Тужена држава није извршила правоснажну пресуду донету у корист подносиоца представке. Ми смо мишљења да разлог на који се Држава позвала за такво мешање у право појединца није прихватљив. Држава не може да наводи недостатак средстава као изговор за непоштовање дуга према пресуди. Ми признајемо да се закашњење у извршењу пресуде може оправдати у одређеним околностима, али закашњење не може бити такво да угрожава суштину права заштићеног према члану 6.1 Конвенције (видети *Бурдов против Русије*, ЕЦХР 2002-III, став 35 и *Immobiliare Saffi против Италије* [BV] ЕЦХР 1999-V став 74).

Такође бисмо желели да истакнемо чињеницу да је ситуација подносиоца представке у овом предмету значајно другачија од претпостављене већине других штедиша, чији су штедни улози, такође, претворени у јавни дуг, а који никада нису добили правоснажну пресуду којом се налаже ослобађање њихових улога. Због тога сматрамо да је било неоправдано да се државни органи умешају у извршење правоснажне пресуде донете на домаћем нивоу, иако је то учињено на начин дозвољен према релевантним домаћим законима. Из тог разлога закључујемо да је угрожено право на приступ суду заштићено чланом 6. Конвенције (видети *Јеличић против Босне и Херцеговине*, ЕЦХР 2006 – ст. 38 – 46).

Наш је закључак да немогућност извршења правоснажне пресуде у питању представља мешање у право на мирно уживање имовине, како је утврђено првом реченицом првог става члана 1. Првог протокола (видети *Бурдов*, став 40 и *Јеличић*, ст. 47 – 49).

У вези са примедбом Тужене владе на надлежност Суда *ratione temporis*, ми мислимо да све чињенице спадају у надлежност Суда ако су само продужени већ постојеће ситуације у тренутку када држава чланица ратификује Конвенцију (видети *Yagci i Sargin против Турске*, пресуде и одлуке 1995, А 319, став 40, *Almeida Garret, Mascarenhas Falcao и други против Португала*, ЕЦХР 2000-I став 43). Такође, требало би приметити да подносилац представке у предметном случају није био у могућности да се његова пресуда законски изврши још од 1998. године, што траје до данас.

На крају, иако то није ништа мање важно, сматрамо да је неопходно да се нагласи разлог одржавања доследности судске праксе Суда. Ми сматрамо да је пресуда у предмету *Јеличић* обавезујућа у овом случају као главни прецедент. Иако Суд може одступити од својих претходних пресуда, Суд на то има право само „ако је убеђен да постоје убедљиви разлози да то учини.“ (видети *Cosseu против Уједињеног Краљевства*, Пресуде и одлуке 1990, А 184 став 35, *Чарман против Уједињеног Краљевства*, ЕЦХР 2002-1 став 70, *Christine Goodwin против Уједињеног Краљевства*, ЕЦХР 2002-1 став 74, *Маматкулов и Аскарров против Турске*, ЕЦХР 2005 – став 121). У овој пресуди не можемо да нађемо ниједно позивање на убедљиве разлоге због којих су наше колеге одступиле од претходне пресуде Суда у предмету који је био идентичан овом предмету.

**EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME**

1959 · 50 · 2009

SECOND SECTION

CASE OF MOLNAR GABOR v. SERBIA

(Application no. 22762/05)

JUDGMENT

STRASBOURG

8 December 2009

This judgment will become final in the circumstances set out in Article 44 § 2 of the Convention. It may be subject to editorial revision.

In the case of Molnar Gabor v. Serbia,

The European Court of Human Rights (Second Section), sitting as a Chamber composed of:

Françoise Tulkens, *President*,

Ireneu Cabral Barreto,

Vladimiro Zagrebelsky,

Danutė Jočienė,

Dragoljub Popović,

Nona Tsotsoria,

Işıl Karakaş, *judges*,

and Françoise Elens-Passos, *Deputy Section Registrar*,

Having deliberated in private on 17 November 2009,

Delivers the following judgment, which was adopted on that date:

PROCEDURE

1. The case originated in an application (no. 22762/05) against the State Union of Serbia and Montenegro lodged with the Court, under Article 34 of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (“the Convention”), by, at that time, a national of the State Union of Serbia and Montenegro, Mr Istvan Molnar Gabor (“the applicant”), on 15 June 2005.

2. As of 3 June 2006, following the Montenegrin declaration of independence, Serbia remained the sole respondent in the proceedings before the Court.

3. The applicant was represented by Ms A. Horváth, a lawyer practising in Subotica. The Government of the State Union of Serbia and Montenegro and, subsequently, the Government of Serbia (“the Government”) were represented by their Agent, Mr S. Carić.

4. The applicant complained about the continuing refusal of the respondent State to release all of his foreign currency savings, and in particular the non-enforcement of the final judgment rendered in his favour.

5. On 15 February 2007 the President of the Second Section decided to give notice of the application to the Government. Applying Article 29 § 3 of the Convention, it was also decided to examine the merits of the application at the same time as its admissibility.

THE FACTS

I. THE CIRCUMSTANCES OF THE CASE

A. Relevant background to the applicant's case

6. Following the financial crisis in the former Socialist Federal Republic of Yugoslavia, as well as the collapse of the banking system in Serbia in the 1990s, in 1998 and 2002 the respondent State adopted specific legislation accepting the conversion of foreign currency deposits in certain banks, including *Vojvodanska banka*, into a public debt. The legislation set the time-frame (2016) and the amounts, including interest, to be paid back to the banks' former clients. It also explicitly provided, *inter alia*, that any foreign currency-related judicial proceedings were to be discontinued (for details concerning the relevant domestic law see paragraphs 20-27 below).

B. Relevant facts of the applicant's case

7. The applicant was born in 1926 and lives in Subotica, Serbia. He is retired and receives a pension in the net amount of approximately 250 Euros (“EUR”) monthly.

8. The facts of the case, as submitted by the parties, may be summarised as follows.

9. On a number of separate occasions, the applicant deposited a certain amount of his foreign currency savings with the Subotica branch of *Vojvodanska banka*, a bank based in Novi Sad.

10. In 1991 the said bank refused to release the applicant's funds.

11. On 21 July 1993 the applicant filed a civil claim, seeking the release of his foreign currency deposits with the interest stipulated.

12. On 27 September 1993 the Municipal Court in Subotica ruled partly in favour of the applicant and ordered the bank to pay him: (i) 15,584.41 German Marks (“DEM”), on account of his foreign currency savings; (ii) 37,460,000,000 Yugoslav Dinars (“YUD”), for his legal costs¹; and (iii) the statutory interest due in respect of the latter as of 27 September 1993.

13. On 20 March 1996 the District Court in Subotica upheld this judgment, adding that the respondent bank should also pay interest on the sum of DEM 15,584.41 which had been awarded. In particular, this interest was to be paid as of 1 January 1993, based on the DEM sight deposit rate (*kamata na štedne uloge po viđenju*).

¹ At the time in question Serbia had been suffering from record levels of inflation.

14. On 2 October 1996 the Supreme Court rejected the respondent's appeal on points of law (*revizija*) and confirmed the District Court's judgment.

15. On 24 April 2001 and 26 September 2001, respectively, the applicant filed two separate requests with the Municipal Court in Subotica, seeking enforcement of the above judgment by means of a bank account transfer.

16. On 2 April 2002 the Municipal Court rejected those requests, stating that, under the relevant domestic legislation, all judicial enforcement proceedings aimed at the collection of foreign currency deposits had to be discontinued.

17. On 30 March 2004 the bank confirmed that the applicant's foreign currency savings had been converted into a public debt in the amount of EUR 8,740.18.

18. As of 1 March 2007 the applicant was still owed EUR 6,652, having in the meantime, in several instalments and on various grounds, been reimbursed a total of EUR 2,088.18.

19. There is no information in the case file whether the applicant received any payments thereafter.

II. RELEVANT DOMESTIC LAW

A. Act on the Settlement of Obligations Arising from the Citizens' Foreign Currency Savings (Zakon o izmirenju obaveza po osnovu devizne štednje građana; published in the Official Gazette of the Federal Republic of Yugoslavia - OG FRY - nos. 59/98, 44/99 and 53/01)

20. Articles 1, 2, 3 and 4 provided that all foreign currency savings deposited with "authorised banks" before 18 March 1995, including explicitly the deposits held by the bank at issue in the present case, were to become a public debt.

21. Under Article 10, the State's responsibility in that respect was to be fully honoured by 2012 through the payment of specified amounts, plus interest, and according to a certain time-frame.

22. Article 22 provided that, as of the date of this Act's entry into force (12 December 1998), "all pending lawsuits, including judicial enforcement proceedings, aimed at the collection of the foreign currency covered by this Act shall be discontinued."

B. Act on the Settlement of the Public Debt of the Federal Republic of Yugoslavia Arising from the Citizens' Foreign Currency Savings (Zakon o regulisanju javnog duga Savezne Republike Jugoslavije po osnovu devizne štednje građana; published in OG FRY no. 36/02)

23. This Act repeals the Act described above. In so doing, however, it explicitly acknowledges as part of the public debt all deposits previously recognised as such (in the total amount of EUR 4.2 billion as of 31 March 2002). It modifies the time-frame for honouring the debt in question (from 2012 to 2016) and specifies amended amounts, plus interest, to be paid annually.

24. Pursuant to Article 13, the banks' clients can make use of their deposits converted into Government bonds in order to pay taxes or indeed, under Articles 12 and 14, in advance of the said time-frame, for a number of purposes such as buying State property, taking part in the privatisation of State-owned businesses and banks, as well as, under certain conditions and up to a specified amount, the payment of medical treatment, medication and funeral costs.

25. In accordance with Articles 10 and 11, former clients of the banks in question may sell the said bonds on the stock exchange or to other banks or individuals. Such trading is exempt from all taxation.

26. Article 36 reaffirms that “all lawsuits aimed at the collection of the foreign currency savings covered by this Act, including the judicial enforcement proceedings, shall be discontinued.”

27. This Act has been in force since 4 July 2002. It was subsequently amended on two occasions, but these amendments concerned peripheral issues unrelated to the savers above-described status.

C. Obligations Act (Zakon o obligacionim odnosima; published in the Official Gazette of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia - OG SFRY - nos. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 and OG FRY no. 31/93)

28. Articles 199 and 200 provide, *inter alia*, that anyone who has suffered fear, physical pain or mental anguish as a consequence of a breach of “personal rights” (*prava ličnosti*) may, depending on its duration and intensity, sue for financial compensation before the civil courts and, in addition, request other forms of redress “which may be capable” of affording adequate non-pecuniary satisfaction.

29. Article 379 § 1 provides, *inter alia*, that all claims recognised by a final court decision shall become time-barred within ten years, including those claims which would otherwise have become time-barred within a shorter period of time.

30. Article 360 § 3 provides that courts shall not take into account whether a given claim is time-barred unless and until there is a specific objection by the debtor to this effect.

D. Statutory Interest Act (Zakon o visini stope zatezne kamate; published in OG FRY no. 9/01)

31. Article 1 provides that statutory interest shall be paid as of the date of maturity of a recognised monetary claim in YUD until the date of its settlement (which includes awards granted by final court judgments).

32. Article 2 states that such interest shall be calculated on the basis of the official retail price index (*mesečna stopa rasta cena na malo*) plus another 0.5% monthly (*mesečna fiksna stopa*).

THE LAW

ALLEGED VIOLATION OF ARTICLE 6 § 1 OF THE CONVENTION AND ARTICLE 1 OF PROTOCOL NO. 1

33. The applicant complained about the continuing refusal of the respondent State to release all of his foreign currency savings instantaneously, as well as the non-enforcement of the final judgment rendered in his favour.

The Court considers that these complaints fall to be examined under Article 6 § 1 of the Convention and Article 1 of Protocol No. 1, which, in so far as relevant, read as follows:

Article 6 § 1

“In the determination of his civil rights and obligations ..., everyone is entitled to a fair and public hearing within a reasonable time by an independent and impartial tribunal established by law.”

Article 1 of Protocol No. 1

“Every natural or legal person is entitled to the peaceful enjoyment of his possessions. No one shall be deprived of his possessions except in the public interest and subject to the conditions provided for by law and by the general principles of international law.

The preceding provisions shall not, however, in any way impair the right of a State to enforce such laws as it deems necessary to control the use of property in accordance with the general interest or to secure the payment of taxes or other contributions or penalties.”

A. Admissibility

1. Compatibility

34. The Government noted that the final judgment in question, as well as the relevant foreign currency legislation had been adopted before the Serbian ratification of the Convention and Protocol No. 1 thereto. They concluded, therefore, that the applicant's complaints were incompatible *ratione temporis* with the provisions at issue.

35. The applicant maintained that his application concerned a continuing situation.

36. The Court considers that the issue raised by the Government is closely linked to the merits of the applicant's complaints, involving such questions as the continuing nature of the alleged violations and the proportionality of the effects of the intervening legislation. Consequently, the Court joins its examination of this question to its assessment of the merits of the application.

2. Exhaustion of domestic remedies

37. The Government further submitted that, as regards the non-enforcement, the applicant had not exhausted all effective domestic remedies as required by Article 35 § 1 of the Convention. In the first place, he should have sought execution of the judgment at issue before the “1998 foreign currency Act” had entered into force (see paragraphs 15, 16, 22 and 26 above). Secondly, having requested enforcement by means of a bank account transfer, he had subsequently failed to propose alternative means of execution. Finally, the applicant had not brought a separate civil lawsuit under Articles 199 and 200 of the Obligations Act (see paragraph 28 above).

38. The applicant maintained that he had complied with the “exhaustion requirement”, adding that he had been financially unable to institute the enforcement proceedings any earlier.

39. As regards the Government's submission that the applicant should have filed a separate civil claim, the Court recalls that it has already held that this particular remedy was ineffective within the meaning of Article 35 § 1 of the Convention (see, *mutatis mutandis*, *ZIT Company v. Serbia*, no. 37343/05, §§ 45-47, 27 November 2007). It sees no reason to depart from this finding in the present case.

40. Concerning the Government's remaining submissions, the Court notes that the applicant was entitled to request the enforcement of the judgment in question at any point within a period of ten years, which he ultimately did (see paragraphs 13-15, 29 and 30 above). Further, as of 1998 the execution of the said judgment was legally barred, rendering the issue of the proposed means of enforcement utterly irrelevant. Neither of these

remedies can therefore be considered effective, as understood by Article 35 § 1.

41. It follows that the Government's objection must be dismissed in its entirety.

3. Conclusion

42. The Court considers that the applicant's complaints are not manifestly ill-founded within the meaning of Article 35 § 3 of the Convention. It further considers that they are not inadmissible on any other ground. They must therefore be declared admissible.

B. Merits

43. The Government maintained that the State was faced with a large-scale financial crisis, undermining its very foundations (see paragraph 23 above), and essentially had no choice but to adopt legislation aimed at protecting the public interest. This legislation, however, does not impose an excessive burden on the applicant who is entitled, just like any other foreign currency saver in his situation, to the gradual recovery of his funds.

44. The applicant reaffirmed his complaints.

45. The Court notes that Article 6 § 1 secures to everyone the right to have any claim relating to his civil rights and obligations brought before a court or tribunal; in this way it embodies the “right to a court”, of which the right of access, that is the right to institute proceedings before courts in civil matters, constitutes one aspect. However, that right would be illusory if a Contracting State's domestic legal system allowed a final, enforceable judicial decision to remain inoperative to the detriment of one party. Execution of a judgment given by any court must therefore be regarded as an integral part of the “trial” for the purposes of Article 6 (see *Hornsby v. Greece*, judgment of 19 March 1997, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-II, p. 510, § 40).

46. The Court further recalls that an applicant may allege a violation of Article 1 of Protocol No. 1 only in so far as his or her complaints relate to “possessions” within the meaning of that provision. “Possessions” can be “existing possessions” or assets, including claims, in respect of which an applicant can argue that he has at least a “legitimate expectation” (which must be of a nature more concrete than a mere hope) that they will be realised, that is that he or she will obtain effective enjoyment of a property right (see, *inter alia*, *Gratzinger and Gratzingerova v. the Czech Republic* (dec.) [GC], no. 39794/98, ECHR 2002-VII, § 69; *Kopecký v. Slovakia* [GC], no. 44912/98, § 35, ECHR 2004-IX). By way of contrast, the hope of recognition of a property right which it has been impossible to exercise effectively after the entry into force of Protocol No. 1 with regard to the State concerned cannot be considered a “possession” within the

meaning of Article 1 of Protocol No. 1 (see *Gaćeša v. Croatia* (dec.), no. 43389/02, 1 April 2008).

47. Lastly, it is observed that the second paragraph of Article 1 of Protocol No. 1 reserves to States the right to enact such laws, as they deem necessary to control the use of property in accordance with the general interest. In order to implement economic policies, legislatures must have a wide margin of appreciation both with regard to the existence of a problem of public concern warranting measures of control and as to the choice of the detailed rules for the implementation of such measures. The Court will respect the legislature's judgment as to what is in the general interest unless that judgment is manifestly without reasonable foundation (see, in the "foreign currency context", *Trajkovski v. the former Yugoslav Republic of Macedonia* (dec.), no. 53320/99, 7 March 2002, p. 12).

48. Turning to the present case, whilst having regard to these principles, the Court observes that as of 3 March 2004, which is when Serbia ratified the Convention and Protocol No. 1 thereto, the applicant has clearly had no enforceable legal title which would allow him to seek judicial execution of the foreign currency award rendered in his favour, nor, for that matter, a legitimate expectation under domestic law that he could otherwise obtain all of his savings instantaneously.

49. In particular, the provisions of the Acts described at paragraphs 22 and 26 above, read in conjunction, barred the enforcement of the applicant's judgment as of 12 December 1998. Consequently, the Court considers that the said legislation extinguished the impact of the final judgment in question well before the respondent State's ratification. The applicant, therefore, cannot now be said to have a continuing right to the enforcement sought.

50. The Court further holds that, given the dire reality of the Serbian economy at the relevant time (see paragraph 12, footnote 1, and paragraph 23 above) and the wide margin of appreciation afforded to States in respect of matters involving economic policy, the impugned legislation, providing for the gradual reimbursement of the funds here at issue (see paragraphs 23-27 above), struck a fair balance between the general interest of the community and the applicant's persisting legitimate claim to his original savings, as well as the property rights of all others in the same situation as him (see *mutatis mutandis*, *Trajkovski v. the former Yugoslav Republic of Macedonia*, cited above, pp. 12-14).

51. In such circumstances the Court finds that there has been no violation of Article 6 § 1 of the Convention or of Article 1 of Protocol No. 1.

FOR THESE REASONS, THE COURT

1. *Declares* the application admissible unanimously;
2. *Holds* by 4 votes to 3 that there has been no violation of Article 6 § 1 of the Convention;
3. *Holds* by 4 votes to 3 that there has been no violation of Article 1 of Protocol No. 1.

Done in English, and notified in writing on 8 December 2009, pursuant to Rule 77 §§ 2 and 3 of the Rules of Court.

Françoise Elens-Passos
Deputy Registrar

Françoise Tulkens
President

In accordance with Article 45 § 2 of the Convention and Rule 74 § 2 of the Rules of Court, the joint dissenting opinion of Judges Tulkens, Popović and Karakaş is annexed to this judgment.

F.T.
F.E.P.

JOINT DISSENTING OPINION OF JUDGES TULKENS, POPOVIĆ AND KARAKAŞ

Much to our regret we could not follow the majority of our colleagues in this case, for the sake of following reasons.

In the present case the respondent State failed to execute a final judgment given in the applicant's favour. We are of opinion that the reason invoked by the State for such an interference with an individual's rights is not acceptable. It is not open to a State authority to cite lack of funds as an excuse for not honouring a judgment debt. We do admit that a delay in the execution of a judgment may be justified in particular circumstances, but the delay may not be such as to impair the essence of the right protected under Art. 6.1 of the Convention (see *Burdov v. Russia*, ECHR 2002-III paragraph 35, and *Immobiliare Saffi v. Italy* [GC] ECHR 1999-V paragraph 74).

We would also like to underline the fact that the applicant's situation in this case is significantly different from the presumed majority of other savers, whose savings had also been transformed into a public debt, but who have never obtained a final judgment ordering release of their deposits. That is why we consider that it was not justified for the authorities to intervene in the execution of a final judgment rendered at the domestic level, although it was done in a manner permitted by the relevant domestic legislation. For that reason we conclude that the right of access to court as protected by Art. 6. of the Convention was impaired (see *Jeličić v. Bosnia and Herzegovina*, ECHR 2006- paragraphs 38-46).

Our conclusion is that the impossibility of obtaining the execution of the final judgment at issue constitutes an interference with the right to the peaceful enjoyment of possessions, as set out in the first sentence of the first paragraph of Art. 1 First Protocol (see *Burdov*, paragraph 40 and *Jeličić*, paragraphs 47-49).

As to the respondent Government's objection to the Court's jurisdiction *ratione temporis* we are of opinion that all facts fall within the Court's jurisdiction if they are only extensions of an already existing situation at the moment of the ratification of the Convention by a member state (see *Yagci and Sargin v. Turkey*, Judgments and Decisions 1995, A 319 paragraph 40; *Almeida Garret, Mascarenhas Falcao and Others v. Portugal*, ECHR 2000-I paragraph 43). It is to be noted that the applicant in the present case has been unable to have his judgment legally enforced as of 1998, which situation has continued to this date.

Last but not least we find it necessary to stress the reason for maintaining of the coherence of the Court's case-law. We consider the ruling in *Jeličić* to be binding in this case as a leading precedent. Although the Court may depart from its previous rulings the Court is entitled to it only "if it is persuaded that there were cogent reasons for doing so" (see *Cossey v. United Kingdom*, Judgments and Decisions 1990, A 184 paragraph 35; *Chapman v. United Kingdom*, ECHR 2001-I paragraph 70; *Christine Goodwin v. United Kingdom*, ECHR 2002-I paragraph 74; *Mamatkulov and Askarov v. Turkey*, ECHR 2005- paragraph 121). In the present judgment we cannot find any reference to cogent reasons which led our colleagues to depart from the Court's previous ruling in a case which was identical to the present one."